

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI ABW ZA 2009 ROK¹⁾

I. ROLA ABW W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA RP

1. Wprowadzenie

Zapewnienie bezpieczeństwa stanowi jedno z głównych wyzwań, z jakimi musi zmierzyć się współczesny świat, w tym Polska.

Obecnie na całym świecie coraz większego znaczenia nabierają pozamilitarne aspekty zapewnienia bezpieczeństwa. Ewolucji tej towarzyszy zmiana podejścia do walki z pojawiającymi się – nieznanymi do tej pory – zagrożeniami. O skuteczności tej walki decydować będzie innowacyjność, elastyczność oraz profesjonalizm działań. Na znaczeniu zyskuje również profilaktyka zwłaszcza takich zagrożeń o charakterze globalnym, jak: terroryzm, cyberterroryzm, proliferacja broni masowego rażenia oraz międzynarodowa przestępczość zorganizowana.

Tym nowym wyzwaniom są w stanie sprostać przede wszystkim służby specjalne. Unikatowe metody pracy, wyspecjalizowane kadry oraz dostęp do najnowszych osiągnięć technicznych to najważniejsze z czynników, dzięki którym zajmują one obecnie główne miejsce wśród instytucji odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, rozumiejąc zmiany zachodzące w otaczającej rzeczywistości, stara się wyjść im naprzeciw poprzez dostosowanie swojej działalności do istniejących realiów. Efekty modernizacji struktury i metod pracy ABW to m.in. powołanie do życia Rządowego Zespołu Reagowania na Incydenty Komputerowe (*CERT.GOV.PL*), nowo powstałe, coraz sprawniej funkcjonujące Centrum Antyterrorystyczne, działania prewencyjne realizowane w ramach Tarczy Antykorupcyjnej oraz program profilaktyki kontrwywiadowczej. Te nowatorskie inicjatywy mają przyczynić się do zwiększenia skuteczności wykonywanych zadań i skupienia się w większym stopniu na zapobieganiu zagrożeniom.

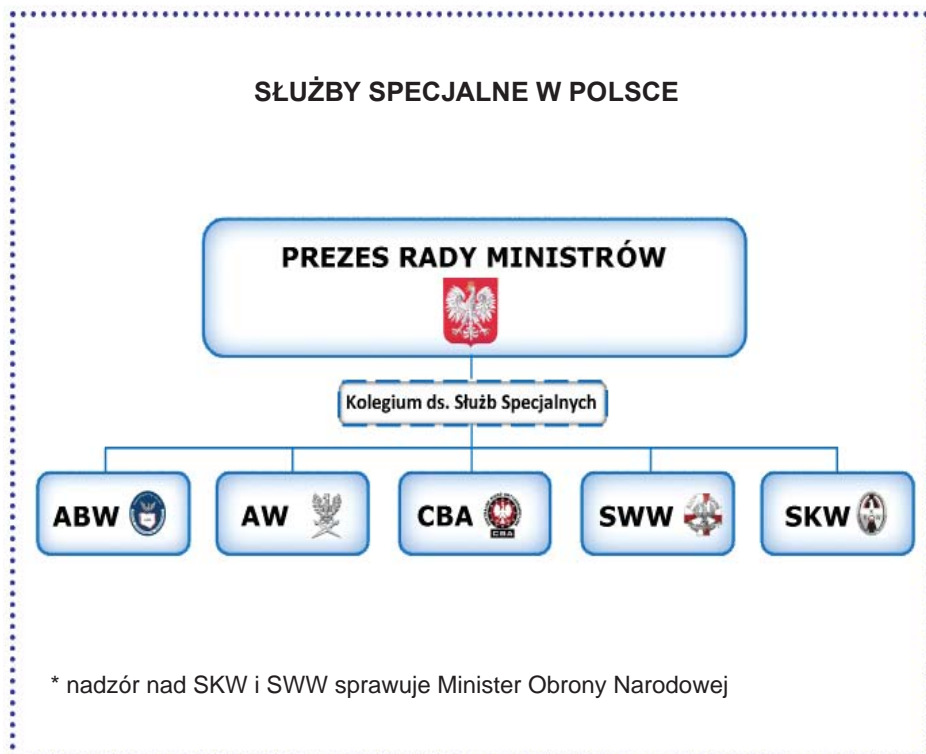
Innym przejawem dostosowywania się Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego do zmieniających się we współczesnym państwie warunków jest dążenie do przybliżenia Polakom roli i zadań Agencji. W związku z tym w 2009 r. rozpoczęto wydawanie *Przeglądu Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, którego celem jest umożliwienie zapoznania się z wybranymi metodami pracy ABW szerszemu gronu odbiorców. Jednocześnie publikacja ma stanowić forum wymiany doświadczeń i poglądów funkcjonariuszy oraz ekspertów i zewnętrznych naukowców.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego chce także popularyzować tematykę dotyczącą służb specjalnych i ogólnie pojętego bezpieczeństwa. Służą temu organizowane konferencje oraz wielotematyczne szkolenia, przeznaczone dla wybranego kręgu odbiorców, głównie przedstawiciele administracji państwowej.

¹⁾ Raport ukazał się w 2010 roku jako osobne opracowanie.

2. ABW wśród innych służb specjalnych

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego została powołana do życia na mocy *Ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o ABW oraz AW*, stając się wraz z Agencją Wywiadu spadkobierczynią istniejącego od 1990 r. Urzędu Ochrony Państwa. Jest ona obecnie największą polską służbą specjalną zajmującą kluczową pozycję w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

Szef ABW koordynuje podejmowane przez służby specjalne czynności operacyjno-rozpoznawcze mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo państwa. W tym celu prowadzi centralną ewidencję zainteresowań operacyjnych służb specjalnych.

Szersze informacje na temat struktury ABW, kierownictwa służby oraz aktów prawnych dotyczących działalności Agencji są dostępne na stronie internetowej www.abw.gov.pl.

3. Zadania

Ustawodawca nałożył na ABW obowiązek ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego oraz porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek ten został sformułowany w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ABW oraz AW, gdzie za podstawowo-

wy cel działań Agencji stawia się *rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa.*

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego realizuje wyżej wymienione zadania w obszarach przedstawionych na poniższym schemacie:

4. Funkcje

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego realizuje funkcje: analityczno-informacyjną, operacyjno-rozpoznawczą, dochodzeniowo-śledczą oraz służby ochrony państwa.

Funkcja analityczno-informacyjna jest obecnie najważniejszą funkcją realizowaną nie tylko przez ABW, lecz także przez służby specjalne innych państw. Jest to związane z tym, że w dzisiejszym świecie pierwszoplanową rolę odgrywa informacja.

Warunkiem optymalnego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa jest zapewnienie mu dopływu informacji oraz profesjonalnych analiz wykorzystywanych również przez wymienione w art. 18 Ustawy o ABW oraz AW organy państwa: Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, poszczególnych ministrów.

Czynności operacyjno-rozpoznawcze są podstawowym narzędziem realizacji zadań ABW. Są to niejawne oraz przewidziane prawem działania prowadzone przez Agencję w celu pozyskania, sprawdzenia i wykorzystywania informacji o pozostających w jej prawnie uzasadnionym zainteresowaniu osobach, miejscach bądź zdarzeniach.

W trakcie realizacji działań operacyjno-rozpoznawczych oficerowie mogą współpracować z osobami, które nie są funkcjonariuszami Agencji. ABW ma prawo również zwracać się o udzielenie pomocy do innych podmiotów i instytucji.

Czynności operacyjno-rozpoznawcze mogą być prowadzone poprzez zastosowanie kontroli operacyjnej. Polega ona na kontrolowaniu zawartości korespondencji i przesyłek, a także stosowaniu podsłuchów. Zarządzenie kontroli operacyjnej każdorazowo poprzedzane jest zgodą Sądu Okręgowego na podstawie wniosku Szefa ABW, jeśli wcześniej uzyskał on pisemną akceptację Prokuratora Generalnego.

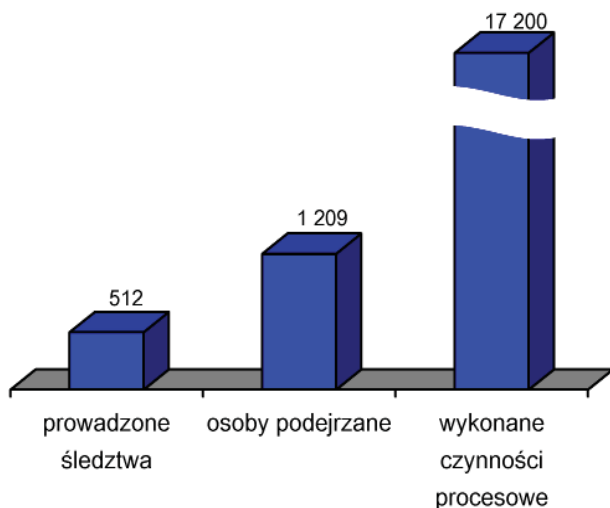
W zależności od rodzaju prowadzonych operacji funkcjonariusze ABW mogą również sprawować niejawną nadzór nad wytwarzaniem, przemieszczaniem i obrotem przedmiotami przestępstwa, jak również stosować elementy prowokacji polegające na ich nabywaniu lub przejmowaniu. Operacje te realizowane są na podstawie zarządzenia Szefa ABW, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego.

W ramach realizacji ustawowych zadań Agencji funkcjonariusze ABW wykrywają przestępstwa i ścigają ich sprawców. Śledztwa są nadzorowane przez prokuratury różnego szczebla w całym kraju.

Uprawnienia funkcjonariuszy o charakterze procesowym i administracyjno-porządkowym określa art. 23 ustawy o ABW oraz AW.

Zalicza się do nich m.in.:

- zatrzymywanie osób;
- przeszukiwanie osób i pomieszczeń;
- legitymowanie osób;
- stosowanie środków przymusu bezpośredniego;
- kontrolę osobistą.

Rys. 1. Działania pionu postępowań karnych ABW w 2009 roku.

ABW prowadzi również wiele spraw operacyjnych, których liczba, ze względu na ograniczenia wynikające z przepisów ustawy, nie może być ujawniona.

Jednym z aspektów działalności pionu dochodzeniowo-śledczego jest praca Biura Badań Kryminalistycznych ABW.

W 2009 r. Biuro zostało członkiem Europejskiej Sieci Laboratoriów Kryminalistycznych (ENFSI), dołączając tym samym do dwóch innych polskich instytucji wchodzących w jej skład: Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego oraz Instytutu Ekspertyz Sądowych.

ENFSI jest renomowaną organizacją międzynarodową, której głównym celem jest rozwój badań kryminalistycznych oraz popularyzowanie nauk sądowych na terenie Europy. ENFSI posiada status monopolisty Unii Europejskiej w dziedzinie kryminalistyki. Oznacza to, że jest jedynym podmiotem opiniotwórczym i doradczym, bezpośrednio konsultującym się z Komisją Europejską, który realizuje zlecenia w postaci opracowywania raportów oraz wydawania rekomendacji z zakresu szeroko pojętej kryminalistyki oraz zagrożeń międzynarodowych.

Biuro Badań Kryminalistycznych jest pierwszym laboratorium służb specjalnych, które zostało włączone w strukturę ENFSI. Członkostwo w tym gremium umożliwi doskonalenie metod pracy funkcjonariuszy ABW w zakresie kryminalistyki, co w przyszłości przełoży się na bardziej efektywną realizację funkcji dochodzeniowo-śledczej przez Agencję.

Od 2009 r. Biuro Badań Kryminalistycznych prowadzi również Centralną Ewidencję Ekspertów Opiniujących. W jej zasobach zarejestrowane są osoby posiadające rozległą wiedzę w obszarach związanych z wykonywanymi przez ABW zadaniami. Wymogiem uzyskania wpisu do ewidencji jest odbycie przez kandydata kilkuletniego szkolenia zakończonego egzaminem.

Realizacja tej funkcji wiąże się z przeciwdziałaniem ujawnianiu tajemnicy państwowej i służbowej oraz sprawdzaniem stanu zabezpieczenia informacji niejawnych. Jest to zadanie szczególnie ważne w kontekście członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej i Pakcie Północnoatlantyckim. ABW realizuje je w trzech obszarach:

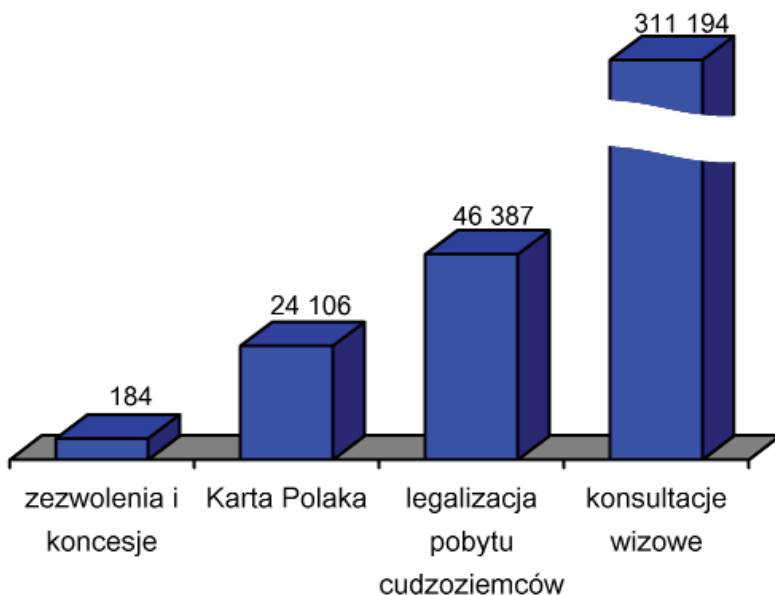
- bezpieczeństwa osobowego – prowadzenie postępowań sprawdzających, których celem jest ustalenie, czy osoba ubiegająca się o zatrudnienie bądź zatrudniona na stanowisku związanym z dostępem do informacji stanowiących tajemnicę państwową lub służbową daje rękojmię jej zachowania;
- bezpieczeństwa przemysłowego – prowadzenie postępowań sprawdzających wobec przedsiębiorców, jednostek naukowych i badawczo-rozwojowych;
- kontroli ochrony informacji niejawnych – ABW jako służba ochrony państwa ma prawo kontrolować przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony informacji niejawnych we wszystkich organach władzy publicznej, bankach państwowych i innych państwowych jednostkach organizacyjnych.

W związku z zadaniami dotyczącymi ochrony informacji niejawnych, eksperci Agencji w 2009 r. uczestniczyli w pracach nad nowelizacją ustawy o ochronie informacji niejawnych. Jednym z głównych celów tych zmian jest uproszczenie przepisów i usprawnienie wymiany informacji niejawnych przed objęciem przez Polskę prezydencji w Unii Europejskiej. Przykładowo, nowy wzór ankiety bezpieczeństwa osobowego będzie zgodny ze standardami UE. Zniknie z niej część pytań dotyczących rodziny osób podlegających sprawdzeniom, natomiast uszczegółowiony zostanie blok pytań dotyczących sytuacji finansowej. Docelowo ankieta ma być przystosowana do wypełniania i przekazywania drogą elektroniczną.

W relacjach międzynarodowych instytucją właściwą w sprawach ochrony informacji niejawnych nazywana jest Krajową Władzą Bezpieczeństwa. W sferze cywilnej RP funkcję tę pełni Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. ABW jako Krajowa Władza Bezpieczeństwa współpracuje ze strukturami bezpieczeństwa Paktu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej, a także z Krajowymi Władzami Bezpieczeństwa państw członkowskich NATO i UE.

5. Działalność opiniodawcza

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego uczestniczy w procedurach opiniodawczych dotyczących m.in.: wniosków o przyznanie Karty Polaka, zezwolenia na osiedlenie się obcokrajowców na terytorium Polski czy koncesji na wytwarzanie oraz obrót bronią i amunicją, a także zezwoleń na międzynarodowy handel sprzętem wojskowym i uzbrojeniem.

Rys. 2. Liczba wniosków zaopiniowanych w 2009 roku.

6. Współpraca międzynarodowa

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego współpracuje ze służbami specjalnymi i właściwymi organami innych państw. Kontakty międzynarodowe są niezwykle ważne zwłaszcza w kontekście walki z takimi globalnymi zagrożeniami, jak: terroryzm, międzynarodowa przestępczość zorganizowana czy proliferacji broni masowego rażenia.

W 2009 r. ABW prowadziła współpracę z 78. służbami specjalnymi i instytucjami z 49 państw. W zależności od stopnia zaawansowania oraz potrzeb współpracę ta

przybierała formę wymiany informacji, wspólnych spotkań eksperckich, konferencji, a także konsultacji i szkoleń specjalistycznych. W niektórych przypadkach oznaczała również wspólne działania o charakterze operacyjno-rozpoznawczym.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego uczestniczy także aktywnie w pracach:

- Klubu Berneńskiego – forum wymiany doświadczeń służb wewnętrznych państw członkowskich UE oraz Szwajcarii i Norwegii;
- Konferencji Europy Środkowej (MEC) – założonej z inicjatywy holenderskiej w celu wspierania procesów demokratyzacji państw byłego bloku wschodniego;
- Grupy ds. Zwalczania Terroryzmu (CTG) – jednej z największych organizacji międzynarodowych zajmujących się zagadnieniem terroryzmu muzułmańskiego i ekstremizmu.

Ponadto, ABW bierze udział w posiedzeniach Komitetu Specjalnego NATO (AC/46), który pełni rolę organu konsultatywnego dla służb bezpieczeństwa państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego.

W 2009 roku funkcjonariusze ABW uczestniczyli również w posiedzeniach Komitetu Bezpieczeństwa NATO oraz w obradach powołanej przez ten komitet specjalnej Grupy Roboczej ds. Zaleceń Dotyczących Wdrażania Polityki Bezpieczeństwa NATO.

Polska wywiera także realny wpływ na tworzenie polityki bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych Unii Europejskiej. Funkcjonariusze ABW jako przedstawiciele Krajowej Władzy Bezpieczeństwa brali aktywny udział w posiedzeniach Komitetu Bezpieczeństwa Rady Unii Europejskiej, w trakcie których dyskutowano i opracowano nowe przepisy bezpieczeństwa Rady UE. Agencja reprezentowana jest również na spotkaniach innych organów Komisji Europejskiej, np. Grupy Doradczej Komisji Europejskiej do spraw Polityki Bezpieczeństwa.

ABW odpowiada także za negocjacje oraz zawieranie dwustronnych umów o wzajemnej ochronie informacji niejawnych, regulujących zasady postępowania z informacjami niejawnymi w relacjach RP z innymi państwami. W chwili obecnej Rzeczpospolita Polska związana jest ogólną umową o ochronie informacji niejawnych z 21 państwami.

W 2009 roku weszły w życie umowy o ochronie informacji niejawnych z Francją, Portugalią oraz Litwą. Podpisane zostały również umowy z Macedonią i Słowenią oraz prowadzone były negocjacje umów z Izraelem, Belgią, Cyprzem, Słowacją, Luksemburgiem, Afganistanem, Czarnogórą, Kazachstanem, Szwajcarią i Austrią.

Obecnie oficerowie łącznikowi ABW pełnią służbę przy przedstawicielstwach dyplomatycznych RP w Berlinie, Brukseli, Kijowie, Londynie, Moskwie i Pradze.

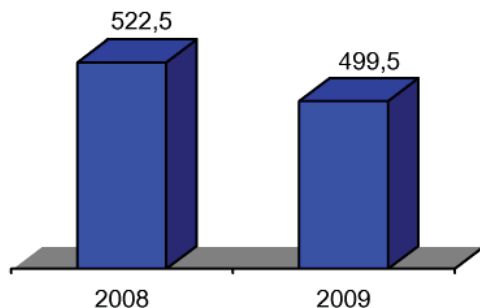
Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Krzysztof Bondaryk i Szef Służby Bezpieczeństwa Ukrainy Walenty Naliwajczenko podpisali we wrześniu 2009 r. *Wspólną deklarację Szefów ABW i SBU o realizacji przygotowań do zabezpieczenia EURO 2012*. Obydwie służby uznały za konieczne zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa podczas mistrzostw Europy w piłce nożnej na obiektach sportowych i poza nimi. Praktycznym przejawem zawartych uzgodnień były ćwiczenia antyterrorystyczne przeprowadzone na terytorium Ukrainy w październiku 2009 r. z udziałem funkcjonariuszy ABW.

Szczególnym wydarzeniem w 2009 r. było przekazanie przez ABW do zbiorów Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku kompletu mikrofilmowanych materiałów na temat polskich elit politycznych II RP i ich internowania w Rumunii w latach 1939-1945. Materiały te Agencja otrzymała od Rumuńskiej Służby Informacyjnej (SRI).

7. Budżet

Środki finansowe przyznawane są Agencji w ramach ustawy budżetowej. Wydatki ABW w 2009 r. zamknęły się łączną kwotą 499,5 mln zł.

Zarówno planowanie, jak i wykonanie budżetu ABW, podlegają corocznej kontroli ze strony właściwych komisji parlamentarnych oraz Najwyższej Izby Kontroli. Kontrola NIK przeprowadzona w 2009 r. potwierdziła prawidłową realizację budżetu Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i przestrzeganie zasad gospodarności, oszczędności i celowości wydatków.

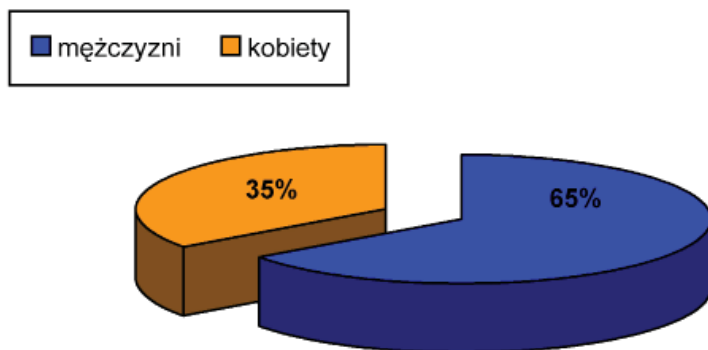

Rys. 3. Budżety ABW w kolejnych latach (w mln zł).

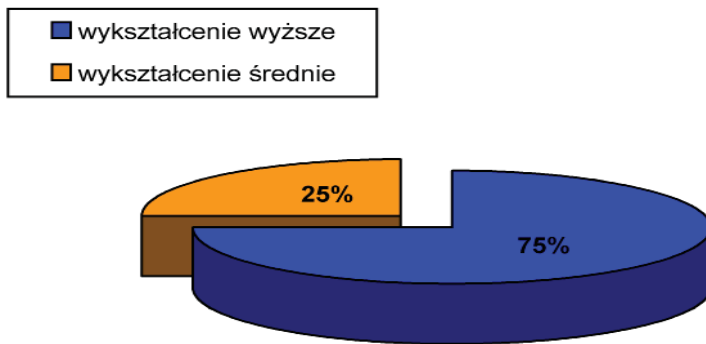
8. Zatrudnienie

Szczególny charakter zadań stawianych ABW przez ustawodawcę implikuje bardzo staranny i rygorystyczny dobór kadr. Służbę w Agencji może pełnić wyłącznie obywatel polski, korzystający z pełni praw publicznych. Osoba taka musi cechować się nieskazitelną postawą moralną, etyczną i patriotyczną.

Liczba etatów, którymi dysponuje ABW corocznie podawana jest w ustawie budżetowej.

Rys. 4. Struktura zatrudnienia funkcjonariuszy ABW wg płci.

Rys. 5. Struktura wykształcenia funkcjonariuszy ABW.

9. Nadzór i kontrola nad ABW

Działalność Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego kontrolowana jest przez instytucje państwowe posiadające stosowne uprawnienia. Zakres kontroli ograniczony jest przepisami o ochronie informacji niejawnych. Nie oznacza to jednak, że istnieją sfery aktywności ABW wyłączone spod nadzoru tych instytucji. Organami państwowymi uprawnionymi do sprawowania kontroli nad ABW są: Prezydent RP, Prezes Rady Ministrów, sądy, Prokurator Generalny, Sejmowa Komisja ds. Służb Specjalnych oraz Kolegium ds. Służb Specjalnych.

Prezydent RP uprawniony jest do otrzymywania od Szefa ABW informacji mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji naszego kraju. Prezydent wyraża również opinie o zgłoszonym przez premiera kandydacie na stanowisko szefa służby. Szef ABW zobowiązany jest powiadamiać Prezydenta RP o wystąpieniu do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie zgody na prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sytuacji, gdy sprawa, w zakresie której prowadzone są czynności, należy do kompetencji innych służb lub instytucji.

Prezes Rady Ministrów sprawuje nadzór nad ABW w sposób bezpośredni lub za pośrednictwem powołanego w tym celu ministra koordynującego działalność służb specjalnych. Premier jest również informowany przez Szefa ABW o sprawach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej.

Kolegium ds. Służb Specjalnych, działające przy Radzie Ministrów, jest organem opiniodawczo-doradczym w sprawach programowania, nadzorowania i koordynowania działalności ABW oraz innych służb. Do zadań Kolegium należy formułowanie ocen lub wyrażanie opinii dotyczących powoływania i odwoływania m.in. Szefa ABW. Ponadto spośród uprawnień kontrolnych Kolegium należy wymienić prawo do opiniowania kierunków i planów działań służb specjalnych, szczegółowych projektów budżetów służb specjalnych, wykonywania powierzonych im zadań oraz rocznych sprawozdań z ich działalności. Kolegium posiada uprawnienia do koordynacji działalności ABW, AW, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, a także współpracy tych służb z Policją, Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową, Biurem Ochrony Rządu, Służbą Celną, urzędami skarbowymi, izbami skarbowymi, organami kontroli skarbowej, organami informacji

finansowej i służbami rozpoznania Sił Zbrojnych oraz ich współdziałania w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa państwa.

Nadzór i kontrola nad działalnością ABW ze strony sądów i Prokuratora Generalnego jest ściśle związana z działaniami operacyjno-rozpoznawczymi prowadzonymi przez Agencję. Kontrolę operacyjną może zarządzić tylko Sąd Okręgowy w Warszawie, na pisemny wniosek Szefa ABW, jeśli ten ostatni uzyskał wcześniej pisemną zgodę Prokuratora Generalnego na podjęcie tej czynności. Prokurator Generalny musi wydać pisemną zgodę również w przypadku niejawnego nabycia przedmiotu przestępstwa oraz kontrolowanego wręczenia lub przyjęcia korzyści majątkowej. Jest także na bieżąco informowany przez Szefa ABW o przebiegu tego typu operacji. Prokurator Generalny musi być też niezwłocznie powiadomiony przez Szefa ABW o zarządzeniu, przebiegu oraz wynikach czynności podjętych przez funkcjonariuszy Agencji w ramach tzw. przesyłki kontrolowanej. Może również nakazać ich zaprzestanie.

Sejmowa Komisja ds. Służb Specjalnych opiniuje projekty regulacji prawnych dotyczących wszystkich działających w Polsce służb specjalnych, w tym ABW. Komisja wyraża opinię na temat kierunków pracy służb specjalnych, opierając się na informacjach przedstawianych przez ich szefów. Opiniuje również wnioski w sprawie powoływania poszczególnych osób na stanowiska szefów i zastępców szefów. Do zaopiniowania przedstawiane są jej także projekty budżetu państwa w zakresie dotyczącym służb specjalnych oraz sprawozdania z jego wykonania. Ponadto, komisja posiada prawo wydawania ocen na temat współdziałania służb specjalnych z organami administracji państwowej i organami ścigania oraz badania skarg dotyczących ich działalności.

W 2009 r. odbyło się 17 posiedzeń Sejmowej Komisji ds. Służb Specjalnych z udziałem przedstawicieli ABW (z czego dwa w siedzibie Agencji). Dotyczyły one różnych aspektów funkcjonowania Agencji, w tym m.in. zadań związanych z organizacją EURO 2012, efektywności działania Departamentu Postępowań Karnych ABW w zakresie ścigania sprawców przestępstw, kontrwywiadowczej osłony strategicznych gałęzi gospodarki, obrotu towarami o znaczeniu strategicznym oraz procesów prywatyzacyjnych.

II. GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI ABW

1. Zwalczanie terroryzmu

Rok 2009 był pierwszym, pełnym rokiem funkcjonowania w strukturze ABW Centrum Antyterrorystycznego (CAT). To nowatorskie rozwiązanie przyczyniło się przede wszystkim do wzrostu tempa wymiany informacji na temat zagrożeń terrorystycznych i uporządkowania danych dotyczących incydentów potencjalnie związanych z terroryzmem. Oprócz funkcjonariuszy ABW, służbę w CAT pełnią oddelegowani funkcjonariusze, żołnierze i pracownicy cywilni m.in. Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Celnej. Realizują oni zadania w zakresie kompetencji instytucji, którą reprezentują. Ponadto, z Centrum Antyterrorystycznym aktywnie współpracują inne podmioty uczestniczące w systemie ochrony antyterrorystycznej RP, m.in. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Państwowa Straż Pożarna, Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Sztab Generalny Wojska Polskiego i Żandarmeria Wojskowa.

Centrum Antyterrorystyczne zajmuje się koordynacją działań operacyjno-rozpoznawczych zmierzających do weryfikacji informacji o potencjalnych zagrożeniach. Bierze również udział we wspomaganiu procesów decyzyjnych w przypadkach realnego zagrożenia atakiem terrorystycznym, poprzez przekazywanie wszelkich danych pozwalających na przygotowanie i zabezpieczenie sił i środków niezbędnych do prawidłowego reagowania w sytuacji kryzysowej. W ramach pracy analityczno - informacyjnej CAT sporządza dla kierownictwa państwa, Rządowego Centrum Bezpieczeństwa oraz Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych informacje na temat aktualnego poziomu zagrożenia terrorystycznego kraju i działań podejmowanych przez służby i instytucje państwowe w celu likwidacji niebezpieczeństw. Prowadzony przez CAT monitoring mediów obcojęzycznych i Internetu ma na celu pozyskanie informacji, które mogą wskazywać na istnienie zagrożenia dla obywateli lub interesów RP. Od kilku lat ABW odnotowuje wyraźny wzrost wykorzystywania Internetu przez terrorystów muzułmańskich do rekrutacji i prowadzenia szkoleń potencjalnych zamachowców.

CAT pracuje na podstawie katalogu incydentów i algorytmów postępowania w sytuacjach związanych z:

- zagrożeniami dla bezpieczeństwa RP;
- zagrożeniami dla przedstawicielstw naszego kraju i Polaków przebywających za granicą;
- zagrożeniami występującymi w rejonach napięć, konfliktów i kryzysów międzynarodowych, które potencjalnie mogą wywierać wpływ na bezpieczeństwo Polski;
- działalnością środowisk ekstremistycznych;
- wprowadzaniem do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł w celu finansowania terroryzmu;
- pobytem cudzoziemców na terytorium RP;
- aktywnością terrorystyczną w mediach i Internecie.

Ze zgromadzonych przez ABW informacji wynika, że w 2009 r. w Polsce nie wystąpiło bezpośrednie zagrożenie terrorystyczne. ABW na bieżąco weryfikuje wszelkie sygnały dotyczące możliwości przeprowadzenia ataku na obszarze naszego kraju i na polskie cele za granicą .

Jednym z ważniejszych zadań kontynuowanych przez CAT w 2009 r. było wspieranie polskich władz w procesie przygotowania i zabezpieczenia antyterrorystycznego mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012. W kolejnych latach CAT będzie nadal prowadził definiowanie potencjalnych zagrożeń związanych z organizacją tej imprezy.

Ponadto, wiedza zgromadzona w CAT posłużyła jako wsparcie informacyjne m.in. w sprawach prowadzonych przez prokuraturę dotyczących porwań obywateli polskich za granicą, jak chociażby uprowadzenia członków załogi chemikaliowca „Bow Asir” i masowca MV „Patriot” (w tym Polaków). ABW współpracuje również z prokuraturą w sprawie monitorowanego przez CAT incydentu dotyczącego oślepienia pilotów samolotów cywilnych wskaźnikami laserowymi.

Funkcjonariusze ABW wzięli udział w odbywających się w dniach 21 – 23 października 2009 r. na terenie Ukrainy ćwiczeniach antyterrorystycznych. Był to jeden z elementów przygotowania zabezpieczenia mistrzostw Europy w piłce nożnej Euro 2012. Na czas trwania ćwiczeń uruchomiono stałe łącze audio-wideo z ukraińskim centrum antyterrorystycznym. Przeprowadzono wideokonferencję pomiędzy Centrum Antyterrorystycznym ABW i ukraińskim Anti-Terrorist Center (ATC), w której uczestniczyli: Prezydent Ukrainy Wiktor Juszczenko i Szef SBU Walenty Naliwajczenko oraz – po

stronie polskiej – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji Jerzy Miller, Podsekretarz Stanu w MSWiA Adam Rapacki i Zastępca Szefa ABW Paweł Białek. Podczas ćwiczeń potwierdzono skuteczność działania systemu łączności w sytuacji kryzysowej, wymagającej podejmowania decyzji na wysokim szczeblu w różnych krajach.

Scenariusz ćwiczeń zakładał m.in. przeprowadzenie akcji uwolnienia pasażerów porwanego samolotu. Uczestniczyli w niej także funkcjonariusze grupy antyterrorystycznej ABW. Przeprowadzone testy pozwoliły na sprawdzenie skuteczności przeciwdziałania zagrożeniu terrorystycznemu zarówno bezpośrednio na miejscu zdarzenia, jak również na poziomie współpracy międzynarodowej. Wypróbowano w praktyce nowoczesne środki wymiany informacji oraz procedury współdziałania krajowych koordynatorów ochrony antyterrorystycznej CAT i ATC.

W listopadzie 2009 roku na terenie Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW odbyły się ćwiczenia praktyczne, których celem było przetestowanie i udoskonalenie współpracy pomiędzy ABW, Policją, Państwową Strażą Pożarną oraz Ośrodkiem Radioizotopów Instytutu Energii Atomowej POLATOM. Symulacja obejmowała przeprowadzanie śledztwa powybuchowego po ataku terrorystycznym, w którym została wykorzystana tzw. brudna bomba, czyli klasyczny materiał wybuchowy, połączony z materiałami radioaktywnymi. W ramach ćwiczeń doskonalono procedury współdziałania wyżej wymienionych służb oraz umiejętności gaśnicze neutralizujące ładunek wybuchowy rozpraszający substancje radioaktywne, zabezpieczanie miejsca zdarzenia, procedury kryminalistyczne w zakresie zbierania śladów oraz niektóre inne działania śledcze.

W 2009 r. CAT odwiedzili: Prezydent RP Lech Kaczyński, Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, Marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz oraz goście zagraniczni, w tym przedstawiciele misji UE w ramach II rundy wzajemnych misji ewaluacyjnych w zakresie krajowych systemów zwalczania terroryzmu. Do CAT przybyli również z wizytami eksperckimi szefowie zagranicznych służb partnerskich oraz przedstawiciele parlamentów i struktur zajmujących się walką z terroryzmem. Poza tym w Centrum Antyterrorystycznym odbyły się posiedzenia Sejmowych Komisji: Służb Specjalnych, Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Obrony Narodowej.

2. *Ochrona cyberprzestrzeni*

Dotychczas nie odnotowano żadnych poważnych incydentów naruszenia bezpieczeństwa teleinformatycznego w internetowych sieciach komputerowych administracji państwowej oraz innych systemach komputerowych wchodzących w skład krytycznej infrastruktury teleinformatycznej kraju. Niemniej jednak, w ocenie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zagrożenie cyberterroryzmem w Polsce utrzymuje się na dość wysokim poziomie.

Zwalczaniem zagrożeń cyberprzestrzeni zajmuje się Rządowy Zespół Reagowania na Incydenty Komputerowe – CERT.GOV.PL. Zespół ten stanowi platformę koordynacji działań w zakresie reagowania na incydenty zagrażające bezpieczeństwu systemów lub sieci teleinformatycznych wykorzystywanych przez organy państwa, których uszkodzenie lub zniszczenie mogłoby doprowadzić do poważnych zakłóceń funkcjonowania kraju.

Zespół CERT.GOV.PL przekazuje instytucjom i podmiotom rządowym wiedzę, dzięki której mogą skutecznie przeciwdziałać atakom na ich systemy teleinformatyczne. Zespół ten, pełniąc rolę centrum kompetencyjnego, wspiera państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne w zakresie udostępniania informacji o nowych typach

zagrożeń występujących w sieciach komputerowych, w tym pochodzących z Internetu, oraz o środkach przeciwdziałania im. Prowadzi również szkolenia z zakresu reagowania na incydenty naruszające bezpieczeństwo teleinformatyczne.

Jednym z zadań Zespołu jest wdrażanie i nadzór nad systemem wczesnego ostrzeżenia o zagrożeniach występujących w Internecie – ARAKIS-GOV. To rozwiązanie jest efektem współpracy ABW oraz działającego w ramach NASK zespołu CERT Polska. ARAKIS-GOV powstał na potrzeby wsparcia ochrony zasobów teleinformatycznych administracji państwowej w wyniku rozszerzenia stworzonego przez CERT Polska systemu ARAKIS o dodatkową funkcjonalność. Obecnie sensory systemu zainstalowane są w ponad 60 urzędach szczebla centralnego i administracji terenowej.

ARAKIS-GOV nie jest typowym systemem zabezpieczającym i w żadnym wypadku nie zastępuje funkcjonalności standardowych systemów ochrony sieci, takich jak firewall, antywirus czy IDS/IPS. Jednak ze względu na swoją specyfikę może być z powodzeniem stosowany jako uzupełnienie wyżej wymienionych systemów, dostarczając informacji na temat nowych globalnych zagrożeń pojawiających się w Internecie, a także zagrożeń lokalnych związanych z konkretną, chronioną lokalizacją.

Unikalną cechą systemu ARAKIS-GOV jest to, że w żaden sposób nie monitoruje on treści informacji wymienianych przez chronioną instytucję z Internetem. Sondy systemu instalowane są bowiem poza chronioną siecią wewnętrzną danej instytucji, po stronie sieci Internet. Od momentu uzyskania pełnej funkcjonalności przez system ARAKIS-GOV (w połowie 2009 r.) za jego pośrednictwem zgłoszono 3367 alarmów.

W celu kształtowania świadomości do zagrożeń cyberprzestrzeni ABW uruchomiła witrynę internetową cert.gov.pl, na której publikowane są bieżące informacje na temat cyberbezpieczeństwa.

Za pośrednictwem tej witryny można zgłaszać incydenty naruszenia bezpieczeństwa w systemach lub sieciach teleinformatycznych wykorzystywanych przez organy państwa. Na stronie zamieszczane są również kwartalne raporty dotyczące cyberbezpieczeństwa oraz biuletyny bezpieczeństwa udostępniane przez producentów sprzętu i oprogramowania informatycznego.

W czerwcu i listopadzie 2009 r. funkcjonariusze ABW z CERT.GOV.PL i Laboratorium Elektronicznych Nośników Informacji reprezentowali Polskę w dwóch kolejnych edycjach międzynarodowych warsztatów International Cyber Defence Workshop. Celem ćwiczeń zorganizowanych przez Departament Obrony USA było podniesienie poziomu kompetencji rządowych i wojskowych służb odpowiedzialnych za cyberbezpieczeństwo w swoich krajach. Organizowane cyklicznie International Cyber Defence Workshop to międzynarodowe ćwiczenia mające na celu doskonalenie technik obrony przed zagrożeniami cyberprzestrzeni oraz analizę incydentów z wykorzystaniem narzędzi informatyki śledczej. W konsekwencji, podczas ćwiczeń dochodzi do wymiany informacji i wzajemnego doskonalenia ekspertów narodowych, a także do wypracowania metod współdziałania międzynarodowego w przypadku wystąpienia zagrożeń pochodzących z Internetu.

Funkcjonariusze ABW odnieśli dwukrotne zwycięstwo w zawodach kończących warsztaty. Wśród uczestników zawodów były reprezentacje m.in. Francji, Niemiec, USA, Korei Południowej i Australii.

Dotychczasowe doświadczenia Zespołu CERT.GOV.PL, jak choćby z zakresu wykrytych incydentów, przeprowadzonych testów i analiz oraz wsparcia udzielonego instytucjom administracji publicznej wskazują, że stworzenie w ABW tego typu komórki umożliwi skutecznego monitoring i analizę prób ataków na sieci informatyczne.

ne. Funkcjonariusze ABW dysponują specjalistycznym sprzętem i oprogramowaniem umożliwiającym analizę oraz ewentualne zabezpieczanie śladów ataku metodami informatyki śledczej.

3. *Kontrywiadowcza ochrona RP*

Sytuacja polityczna i gospodarcza Polski, zarówno w wymiarze bilateralnym, jak i globalnym, jest stałym obiektem intensywnego zainteresowania operacyjnego większości liczących się na świecie służb wywiadowczych. Aktywność obcych wywiadów wynika z członkostwa Polski w NATO i UE, naszej obecności wojskowej w rejonach konfliktów oraz dążenia innych państw do rozszerzenia możliwości realizacji własnych interesów w regionie Europy Środkowo-wschodniej. ABW monitoruje sytuację w Polsce pod względem potencjalnego zagrożenia ze strony zagranicznych służb specjalnych.

Cechą charakterystyczną działalności współczesnych służb wywiadowczych jest stała modyfikacja ich metod pracy i poszerzanie obszarów zainteresowań. Część z nich nadal stosuje pełny wachlarz tradycyjnych instrumentów operacyjnych, takich jak werbunek i współpraca z osobowymi źródłami informacji. Inne rezygnują z klasycznego pozyskiwania agentury na rzecz m.in. białego wywiadu i metod stosowanych w lobbingu. Celem działań wywiadowczych jest rozpoznawanie mechanizmów procesów decyzyjnych w polityce i gospodarce oraz uzyskiwanie informacji wyprzedzających istotnych z punktu widzenia zainteresowanych państw.

W lutym 2009 r. ABW zatrzymała obywatela Federacji Rosyjskiej podejrzanego o działalność na rzecz rosyjskiego wywiadu wojskowego GRU. Zatrzymany od kilkunastu lat mieszkał w Polsce i działał na szkodę RP. Za realizację tej sprawy Prezydent RP Lech Kaczyński wręczył odznaczenia pięciu funkcjonariuszom kontrywiadu ABW.

Przed Sądem Okręgowym w Białymstoku toczy się sprawa przeciwko byłemu funkcjonariuszowi ABW, który oskarżony jest o działanie na rzecz obcego wywiadu oraz ujawnienie tajemnicy państwowej i służbowej. Oskarżony utrzymywał kontakty z Olgą Solomenik, obywatelką Białorusi podejrzaną przez ABW o działanie na rzecz białoruskiego wywiadu. Ujawnienie działalności szpiegowskiej oskarżonego oraz jego zatrzymanie w lutym 2008 r. było wynikiem rozpracowania dokonanego przez ABW. W tej sprawie wyłączono materiały dotyczące O.Solomenik, podejrzanej o prowadzenie działalności szpiegowskiej na szkodę RP, za którą Prokuratura wydała list gończy.

4. *Ochrona ekonomicznych interesów państwa*

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zajmuje się tymi spośród przestępstw o charakterze ekonomicznym, które z uwagi na skalę lub udział w nich osób pełniących funkcje publiczne zagrażają bezpieczeństwu RP. Istotne znaczenie dla interesów ekonomicznych państwa ma bezpieczeństwo energetyczne. Zagrożenia w tym zakresie dotyczą: potencjalnych zakłóceń lub okresowego przerwania dostaw surowców energetycznych (głównie ropy naftowej i gazu ziemnego), działań, których efektem może być wstrzymanie lub spowolnienie realizacji projektów dywersyfikacyjnych (w tym budowy terminalu gazu skroplonego w Świnoujściu), możliwości ograniczenia roli Polski jako pośrednika tranzytowego w transporcie surowców energetycznych

do Europy Zachodniej. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zajmuje się także rozpoznawaniem negatywnych zjawisk wpływających na funkcjonowanie krajowego sektora energetycznego, a także na obrót oraz wydobywanie i przetwarzanie surowców energetycznych.

Zagrożenia dla systemu finansowego państwa wykrywane przez ABW dotyczą przede wszystkim, przestępczości skarbowej, podatkowej, przestępstw giełdowych, nieprawidłowości w sektorze bankowym i ubezpieczeniowym, przestępstw celnych oraz prania pieniędzy. ABW prowadzi monitoring w tym zakresie we współpracy m.in. z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowych oraz Komisją Nadzoru Finansowego. W ramach przestępstw podatkowych największe szkody dla budżetu państwa wyrządzane są przez przemysł do Polski towarów bez naliczania należnego podatku akcyzowego oraz wyłudzenia zwrotów podatku od towarów i usług (VAT). Z powodu wysokich stawek podatku akcyzowego opłacalny jest przemysł do Polski wyrobów tytoniowych, alkoholowych i paliw płynnych. ABW rozpoznaje, przeciwdziała i zwalcza przemysł towarów z pominięciem opłat celnych, akcyzy, podatku VAT i innych należności wobec państwa.

W ubiegłym roku Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadziła ogółem 310 śledztw w sprawach ekonomicznych, w tym 78 postępowań dotyczyło uszczupień podatków VAT, akcyzy i ceł, 176 – wyrządzenia szkody w mieniu Skarbu Państwa, 30 – prania pieniędzy.

Istotne znaczenie ma również rozpoznawanie przez Agencję zagrożeń dla sektora zbrojeniowego w zakresie nieprawidłowości w procesach i procedurach prywatyzacyjnych oraz konsolidacyjnych podmiotów z branży zbrojeniowej czy realizacji umów offsetowych związanych z dostawami przez kontrahentów zagranicznych uzbrojenia na potrzeby polskich sił zbrojnych. W sprawach tych Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadzi ścisłą współpracę ze Służbą Kontrwywiadu Wojskowego.

5. Walka z korupcją

Do kompetencji ABW należy zwalczanie korupcji z udziałem osób pełniących funkcje publiczne, jeśli przestępstwo to godzi w bezpieczeństwo państwa. Dotyczy to głównie urzędników administracji rządowej i samorządowej oraz osób odpowiedzialnych za środki publiczne, w tym za przetargi i przekształcenia własnościowe.

ABW uczestniczy w realizacji projektu Tarcza Antykorupcyjna, którego celem jest ochrona procesów prywatyzacyjnych wybranych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa oraz zamówień publicznych istotnych dla bezpieczeństwa naszego kraju przed patologiami korupcyjnymi. Projekt ten ma przede wszystkim charakter profilaktyczny i należy do priorytetowych działań ABW.

Elementem profilaktyki antykorupcyjnej jest realizacja szkoleń w zakresie zagadnień związanych z zabezpieczaniem urzędów przed korupcją i nieuprawnionym lobbingsiem oraz zagrożeniami ze strony zorganizowanych grup przestępczych. W zorganizowanych dotychczas przez ABW kilkudziesięciu wykładach dotyczących przedmiotowej problematyki uczestniczyło ok. 500 urzędników. Wśród nich znalazły się osoby reprezentujące różne stanowiska i urzędy, w tym m.in. resorty gospodarki, finansów i sprawiedliwości.

ABW monitoruje prywatyzację 82 spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym podmiotów figurujących na opublikowanej w serwisie internetowym rządu *Liście pod-*

miotów, których prywatyzacja będzie miała największe znaczenie dla interesów i bezpieczeństwa państwa.

W związku z funkcjonowaniem Tarczy Antykorupcyjnej ABW prowadzi aktualnie kilkadziesiąt śledztw. Dotyczą one nieprawidłowości w przetargach publicznych rozpisanych przez resorty: obrony narodowej, finansów, spraw wewnętrznych i administracji, sprawiedliwości, środowiska, a także w Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz PP Porty Lotnicze. Priorytetowe znaczenie w ramach Tarczy ma ochrona przetargów na dostawę systemów i sprzętu informatycznego do urzędów państwowych. Agencja monitoruje również działalność firm doradczych uczestniczących w prywatyzacji i przetargach, które w wielu przypadkach mają decydujący wpływ na przebieg tych procesów. W zainteresowaniu ABW są również ewentualne nieprawidłowości mogące wystąpić podczas procesów legislacyjnych. rowadzone są także śledztwa w sprawach nieprawidłowości dotyczących podmiotów przeznaczonych do prywatyzacji (m.in. Giełda Papierów Wartościowych, ENEA SA, Cefarm Białystok).

Zjawisko korupcji występuje również przy procesie absorpcji funduszy unijnych. Ma miejsce m.in. podczas zatwierdzania wniosków pomocowych oraz zarządzania środkami.

W ubiegłym roku do sądu w Krakowie wpłynął akt oskarżenia wobec funkcjonariusza publicznego zatrudnionego w Małopolskim Oddziale Regionalnym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Krakowie oraz dwóch współpracujących z nim osób. Oskarżonym zarzuca się popełnienie przestępstw polegających na wspólnym działaniu w celu osiągnięcia korzyści majątkowych w związku ze sporządzaniem i rozpatrywaniem wniosków o dofinansowanie inwestycji ze środków publicznych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej.

W 2009 r. funkcjonariusze ABW podjęli szereg działań mających na celu eliminację zjawisk korupcyjnych dotyczących w szczególności osób pełniących funkcje publiczne oraz urzędników, w tym m.in. urzędów centralnych.

Na polecenie szczebińskiej prokuratury ABW zatrzymała, pod zarzutem korupcji, prezesa ZUS oraz dyrektora, zastępcę i kierownika referatu remontów, inwestycji i zamówień publicznych szczebińskiego oddziału ZUS oraz prywatnego przedsiębiorcę. Były prezes ZUS jest podejrzany o popełnienie sześciu przestępstw o charakterze korupcyjnym.

ABW prowadzi również śledztwo w sprawie korupcji w branży węglowej, w toku którego zatrzymano dotychczas kilka osób podejrzanych o wręczanie i przyjmowanie korzyści majątkowych. Skala ujawnionego procederu ma szeroki wymiar, a wartość wręczonych łapówek jest bardzo wysoka.

6. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej

ABW zajmuje się rozpoznawaniem struktur i metod działania zorganizowanych grup przestępczych. Z uwagi na międzynarodowy zakres ich działalności, prowadzona jest stała współpraca ze służbami specjalnymi, policyjnymi i celnymi innych państw.

W ocenie ABW, zorganizowane grupy przestępcze, aby zapewnić sobie realizację własnych celów, często podejmują próby wywierania wpływu na organy ścigania, sądy, urzędników państwowych, polityków, a także media.

Głównymi obszarami działania polskich grup przestępczych są: produkcja, przemyt i handel narkotykami, handel bronią, przemyt towarów akcyzowych (m.in. alkoholu, papierosów, paliw płynnych), wyłudzenia i oszustwa. Zorganizowane grupy prze-

stępcze przejawiają aktywność również na płaszczyźnie nowych technologii, w tym Internetu. Za jego pośrednictwem dochodzi do ataków na systemy komputerowe, kradzieży danych i środków finansowych.

Przestępczość narkotykowa stwarza zagrożenie nie tylko dla pojedynczych osób, ma także negatywny wpływ na funkcjonowanie struktur państwowych i gospodarczych m.in. poprzez:

- tworzenie i rozwój rozległych zorganizowanych grup i sieci przestępczych o zasięgu międzynarodowym;
- korumpowanie służb granicznych oraz organów ścigania;
- legalizację dochodów uzyskanych z biznesu narkotykowego.

Popularnym kierunkiem przemytu amfetaminy są kraje skandynawskie – Szwecja i Norwegia. Z Polski narkotyk ten trafia również na rynki wschodnie. Od pewnego czasu obserwujemy, iż polscy przestępcy zajmujący się wytwarzaniem narkotyków szkolą producentów z innych krajów. Do Warszawy przyjeżdżają „kursanci” np. z Ukrainy. Szkolenia przechodzą też Polacy mieszkający na emigracji, m.in. w Anglii i Irlandii. Związane jest to z budową w tych państwach laboratoriów do produkcji amfetaminy, co w rezultacie ma wyeliminować ryzykowny proceder przemytu narkotyków. W Polsce nielegalne laboratoria wytwarzające amfetaminę są lokalizowane w miejscach mało uczęszczanych, najczęściej na terenach wiejskich i często są przenoszone. Do pracy w nich werbowani są wykwalifikowani chemicy, którzy nieustannie modyfikują proces produkcji narkotyków. W 2009 r. ABW zlikwidowała trzy tego typu laboratoria.

Głównym dostawcą kokainy jest Kolumbia, a podstawowe punkty wwozu tego narkotyku do Europy stanowią Półwysep Iberyjski (przede wszystkim Hiszpania) oraz Holandia. W przemyśle kokainy kluczową rolę odgrywa transport morski i lotniczy. Narkotyk ten trafia do Polski obiema drogami, a następnie jest rozprowadzany na naszym rynku lub też przerzucany do innych państw UE.

W ubiegłym roku Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – współpracując ze Strażą Graniczną – rozbiła międzynarodową grupę przestępczą zajmującą się przemytem kokainy na skalę masową. Funkcjonariusze Agencji przejęli 1134 kg tego narkotyku o wartości czarnorynkowej ponad 500 mln złotych. Zatrzymano osiem osób: trzech obywateli Kolumbii, jednego obywatela Wenezueli, dwóch obywateli Holandii i dwóch obywateli Austrii. Są to przedstawiciele karteli kolumbijskich oraz członkowie grup przestępczych z Europy Zachodniej.

Jak do tej pory był to największy ładunek tego narkotyku przejęty na terytorium Polski. Sukces operacji był możliwy dzięki wielomiesięcznej współpracy z amerykańską służbą ds. zwalczania przestępczości narkotykowej (DEA) oraz policją kolumbijską. Celem wspólnego przedsięwzięcia było rozpoznanie i rozpracowanie sieci karteli z terenu Kolumbii, Wenezueli i Meksyku oraz współpracujących z nimi zorganizowanych grup przestępczych, które zajmują się narkobiznesem w Europie. W wyniku polsko - amerykańskiej akcji zlikwidowany został kanał przemytu kokainy z Ameryki Południowej przez Polskę do krajów Europy Zachodniej. Oficerowie ABW, którzy przyczynili się do tego sukcesu, otrzymali z rąk Premiera RP Donalda Tuska okolicznościowe listy gratulacyjne oraz nagrody pieniężne.

Premier zwracając się do funkcjonariuszy podkreślił, że [...] *tego typu zdarzenia budują w Polakach, wszystkich Polakach bez wyjątku, poczucie większego bezpieczeństwa, ale też poczucie dumy, że nasze państwo może działać tak, jak wy to zaprezentowaliście.*

Zorganizowane grupy przestępcze są również aktywne w sferze przemytu towarów z pominięciem opłat celnych, akcyzy, podatku VAT i innych należności wobec państwa, na którego terytorium wwieziono towar. Na teren RP w sposób nielegalny trafiają produkty przede wszystkim ze Wschodu. Z powodu wysokich stawek podatku akcyzowego opłacalny jest przemysł wyrobów tytoniowych, alkoholowych i paliw płynnych. ABW rozpoznaje, przeciwdziała i zwalcza działalność zorganizowanych grup przestępczych zaangażowanych w przemysł towarów akcyzowych.

W 2009 roku trafił do sądu w Lublinie akt oskarżenia przeciwko dwóm obywatelom Mongolii, którzy - posługując się paszportami dyplomatycznymi - przemycali papierosy w poczcie dyplomatycznej. Zostali oni zatrzymani przez ABW, która prowadziła śledztwo w tej sprawie. Zarzuca się im udział w zorganizowanej grupie przestępczej oraz narażenie budżetu Wspólnoty Europejskiej i budżetu Skarbu Państwa RP na uszczuplenie należności celnej w łącznej wysokości nie mniejszej niż 2,2 mln zł, należności podatku VAT w wysokości blisko 6 mln zł i należnego podatku akcyzowego w kwocie około 20 mln zł.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zajmuje się również rozpoznawaniem i zwalczaniem przestępstw związanych z nielegalną produkcją i międzynarodowym obrotem sprzętem wojskowym i uzbrojeniem. Nasze działania mają na celu eliminację możliwości pozyskiwania na terenie Polski broni przez państwa objęte embargiem, międzynarodowe grupy przestępcze oraz organizacje terrorystyczne. Aspekt kryminalny (np. nielegalny handel pojedynczymi egzemplarzami broni) pozostaje w zakresie kompetencji innych służb, przede wszystkim Policji.

7. Zwalczanie nielegalnego rozprzestrzeniania technologii podwójnego zastosowania

W Polsce nie występują bezpośrednie zagrożenia związane z proliferacją broni masowego rażenia, ponieważ nasz kraj nie posiada zapasów broni ABC ani jej komponentów. Nie można jednak wykluczyć funkcjonowania na terenie RP firm „przykrycia” bądź pojedynczych przedsiębiorców wspomagających działalność związaną z jej rozprzestrzenianiem. Takie działania to przede wszystkim pozyskiwanie towarów, surowców lub technologii, a także pośrednictwo lub organizacja transportu. Przeciwdziałanie takiemu zagrożeniu jest utrudnione z uwagi na dużą ilość towarów, które są wykorzystywane zarówno w produkcji cywilnej, jak i w technice wojskowej. Ponadto, w tego typu działaniach stosuje się szereg metod kamuflażu, np. mnożenie ogniw transakcji, zaniżania parametrów technicznych urządzeń, eksportowanie towaru w kilku transportach. Aktywność podmiotów działających na rzecz „krajów ryzyka” koncentruje się na pozyskiwaniu w Polsce różnego rodzaju wyrobów przemysłu ciężkiego. W szczególności dotyczy to zaawansowanych technologicznie urządzeń do obróbki materiałów, czy też wysokiej jakości wyrobów hutniczych.

Obserwowana jest również praktyka wykorzystywania polskiego dorobku naukowego przez tzw. kraje ryzyka na rzecz produkcji i udoskonalania elementów broni masowego rażenia lub środków jej przenoszenia. Naukowcy z tych państw są uczestnikami konferencji i sympozjów naukowych z zakresu m.in. technik jądrowych, fizyki teoretycznej, mechatroniki, materiałoznawstwa i informatyki. Ich obecność nie ma wyłącznie charakteru naukowego, ale wiąże się również z inicjowaniem prywatnych kontaktów biznesowych lub rozpoznawaniem możliwości zakupu w Polsce wyrobów technicznych.

Czynnikiem potęgującym zagrożenie nielegalnego rozprzestrzeniania technologii podwójnego zastosowania jest gwałtowny rozwój technik informatycznych, który ułatwia dokonywanie tzw. nieuchwytnego transferu technologii poprzez przekazywanie przez Internet kopii dokumentów, planów technicznych czy kluczy szyfrujących.

W 2009 r. ABW wspólnie z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, była jednym z organizatorów regionalnego spotkania ekspertów tzw. Inicjatywy Krakowskiej – Proliferation Security Initiative (ROEG PSI) w Sopocie. W spotkaniu tym uczestniczyli przedstawiciele 39 państw wspierających Inicjatywę, w tym reprezentanci Unii Europejskiej i NATO. Z uwagi na szczególne znaczenie spotkań ROEG PSI oraz fakt, iż ABW od chwili powołania Inicjatywy Krakowskiej czynnie uczestniczy w jej pracach, kierownictwo ABW zdecydowało o przejęciu przewodnictwa w Podgrupie ds. Wymiany Informacji skupiającej ekspertów służb specjalnych. Czerwcowe spotkanie umożliwiło wymianę poglądów dotyczących najskuteczniejszych sposobów zapobiegania proliferacji w ramach współpracy Unii Europejskiej, w tym zatrzymywania nielegalnych transportów komponentów do produkcji broni masowego rażenia (BMR).

8. *Zwalczanie ekstremizmu politycznego*

Kolejnym zadaniem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest rozpoznawanie i zapobieganie zagrożeniom godzącym w porządek konstytucyjny państwa, wynikającym z działalności ruchów ekstremistycznych, w tym organizacji skrajnie prawicowych oraz lewicowych. W Polsce funkcjonuje kilkanaście tego typu ugrupowań. Ich działania przejawiają się głównie poprzez afirmację założeń narodowego socjalizmu lub komunizmu oraz poprzez propagowanie ideologii nazistowskiej albo marksistowskiej.

Aktywność ugrupowań ekstremistycznych nie stanowi jednak – jak do tej pory – bezpośredniego zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa. Natomiast niepokojący jest fakt systematycznego wzrostu liczby zwolenników ich ideologii oraz tworzenie bojówek paramilitarnych.

W Polsce najbardziej aktywne są ruchy odwołujące się do haseł skrajnie prawicowych, neofaszystowskich lub nacjonalistycznych. Celem działalności organizacji ultraprawicowych jest rozpowszechnianie ideologii neofaszyzmu, neonazizmu, antysemityzmu oraz głoszenie haseł nienawiści do mniejszości etnicznych, narodowych i seksualnych. Większość skrajnych ugrupowań funkcjonujących w Polsce wzoruje się na analogicznych organizacjach działających w Europie Zachodniej i USA.

Oprócz organizowania obozów szkoleniowych, bojówek paramilitarnych i koncertów, organizacje skrajnie aktywne są również w Internecie. Obecnie obserwowany jest wzrost liczby forów dyskusyjnych wykorzystywanych przez organizacje ekstremistyczne. Internet jest też wykorzystywany do przeprowadzania szkoleń i wymiany informacji, np. na temat adresów stron internetowych, na których znajdują się poradniki dotyczące przygotowywania metodą chałupniczą materiałów wybuchowych i bomb. Witryny internetowe wykorzystywane są również do umawiania spotkań oraz dystrybuowania książek, czasopism, płyt CD, DVD i różnego rodzaju emblematów zawierających treści ekstremistyczne. W związku z wynikającym z przepisów polskiego prawa zakazem propagowania w Polsce skrajnych ideologii, ich zwolennicy wykorzystują możliwości zakładania stron internetowych na zagranicznych serwerach.

W ostatnim okresie decyzje podejmowane przez polskie sądy wobec neofaszystów są bardziej restrykcyjne. W styczniu 2009 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał

trzech członków ugrupowania „Czwarta Edycja” za publiczne propagowanie ustroju faszystowskiego, a w październiku sąd w Opolu podjął decyzję o rozwiązaniu brzeskiej brygady ONR. 11 maja 2009 r. funkcjonariusze Delegatury ABW we Wrocławiu przeprowadzili czynności procesowe, w wyniku których zabezpieczono m.in. ulotki, plakaty i komputery zawierające treści neofaszystowskie. W związku z tym wydarzeniem zatrzymano sześciu podejrzanych, którym prokurator postawił zarzuty udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, propagowania treści faszystowskich i nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych i rasowych oraz znieważania grupy ludności ze względu na pochodzenie. Takie decyzje sądów, wsparte działaniami organów ścigania, mogą w przyszłości przyczynić się do zahamowania lekceważenia przez ekstremistów konstytucyjnego porządku prawnego.

9. Ochrona tajemnicy państwowej i służbowej

Obecny system ochrony informacji niejawnych funkcjonuje w Polsce od 11 lat. Jego powstanie było ściśle związane z przystąpieniem naszego kraju do NATO. Jednym ze stawianych wymogów było stworzenie mechanizmu, który gwarantowałby bezpieczeństwo przekazywanych informacji i jednocześnie spełniał standardy Sojuszu Północnoatlantyckiego. Obecnie ochrona informacji niejawnych regulowana jest ustawą z dnia 22 stycznia 1999 r. W wyniku przeprowadzonych analiz oraz zdobytych doświadczeń ABW dostrzega pewne mankamenty istniejących rozwiązań.

Wśród głównych słabości obecnego systemu należy wskazać zbyt skomplikowanie procedur, które powoduje lekceważenie obowiązujących przepisów. Przyczynia się do tego także brak sparametryzowanego algorytmu szacowania szkód w zakresie ochrony informacji niejawnych oraz niska świadomość urzędników o skutkach niewłaściwego postępowania z informacjami klauzulowanymi. Szczególnie szkodliwe dla bezpieczeństwa państwa są przypadki łamania przepisów ustawy, do których dochodzi w urzędach centralnych. Przykładem tego typu nieodpowiedzialnych zachowań jest przekazanie osobom nieupoważnionym niejawnego raportu CAT ABW o incydencie w Gruzji z udziałem Prezydenta RP, za co w 2009 r. prokuratura przedstawiła zarzuty byłemu Szefowi Kancelarii Prezydenta RP.

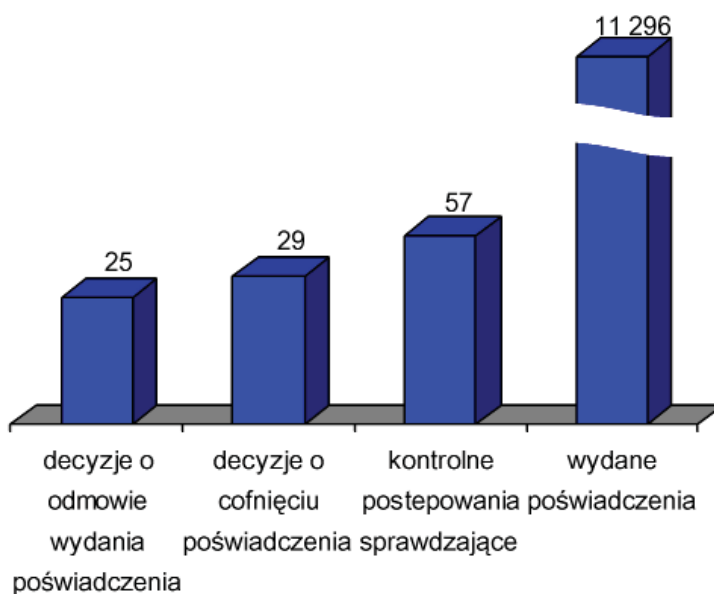
W skontrolowanych przez ABW w 2009 r. instytucjach państwowych wykryto pewne nieprawidłowości. Do najpoważniejszych należy zaliczyć wytwarzanie, przetwarzanie i przechowywanie informacji niejawnych w systemach i sieciach teleinformatycznych, które nie posiadają akredytacji służby ochrony państwa. W większości wypadków wynika to z lekceważenia lub braku wiedzy o tym, że informacje niejawne mogą być sporządzane wyłącznie na tzw. bezpiecznych stanowiskach.

Ustalenia dokonane przez funkcjonariuszy ABW, w tym podczas kontroli, pozwoliły na skierowanie w 2009 r. do prokuratury 20 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienia dotyczyły przede wszystkim podejrzenia przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy publicznych, tj. kierowników kontrolowanych jednostek odpowiedzialnych za ochronę informacji niejawnych, a także przez pełnomocników ochrony, odpowiedzialnych za zapewnienie przestrzegania przepisów w tym zakresie.

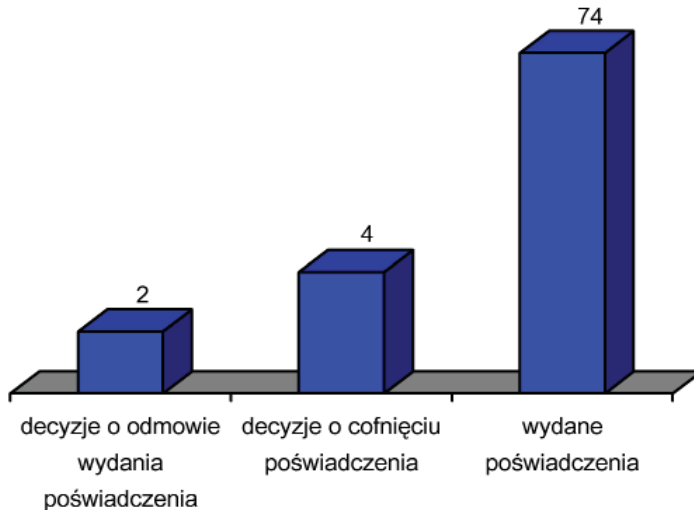
Więcej danych na temat stanu ochrony informacji niejawnych w Polsce w poprzednich latach znajduje się w raporcie opublikowanym na stronie internetowej Agencji (<http://www.abw.gov.pl/portal.php?serwis=pl&dzial=8&id=453&search=1936>).

Bezpieczeństwo informacji niejawnych jest w głównej mierze zależne od odpowiedzialności i świadomości osób mających dostęp do dokumentów klauzulowanych. Dlatego też tak istotne znaczenie ma przeprowadzanie procedur sprawdzających, podczas których ustala się, czy poszczególne osoby dają rękojmię zachowania tajemnicy. W efekcie takiego postępowania wydawane jest poświadczenie bezpieczeństwa lub odmowa jego wydania. Każda tego typu decyzja podejmowana jest na podstawie informacji zgromadzonych w ramach oddzielnej procedury sprawdzającej.

Postępowania bezpieczeństwa przemysłowego to odrębna kategoria postępowań sprawdzających. Są one prowadzone w celu ustalenia, czy podmioty – realizujące umowy lub wykonujące zadania związane z dostępem do informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową lub informacji niejawnych organizacji międzynarodowych (Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, Unii Europejskiej, Unii Zachodnioeuropejskiej), oznaczonych odpowiednikiem klauzuli „poufne” lub wyższym – gwarantują zapewnienie właściwej ochrony tego typu informacjom. Dokumentem wydawanym po zakończeniu postępowania z wynikiem pozytywnym jest świadectwo bezpieczeństwa przemysłowego, które potwierdza zdolność sprawdzanego podmiotu do zapewnienia ochrony informacji niejawnym.

Rys. 6. Działania ABW w zakresie postępowań sprawdzających w 2009 roku.

Rys. 7. Działania ABW w zakresie postępowań bezpieczeństwa przemysłowego w 2009 roku.

III. DZIAŁANIA PREWENCYJNE

Realizując zadania statutowe, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego poświęca dużo uwagi szeroko rozumianej profilaktyce. Poza działaniami wynikającymi z realizacji obowiązków ustawowych (m.in. prowadzenie postępowań sprawdzających wobec osób i firm, a także opiniowanie cudzoziemców starających się o polskie obywatelstwo lub prawo pobytu), ABW stworzyła wielowymiarowy system prewencyjny, na który składają się organizacja szkoleń i działań uświadamiających zagrożenia oraz podnoszących wrażliwość na problematykę bezpieczeństwa. Elementy tego systemu to:

- profilaktyka kontrwywiadowcza;
- profilaktyka w zakresie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu i zagrożeń cyberprzestrzeni;
- szkolenia dla urzędników administracji centralnej, w tym profilaktyka antykorupcyjna;
- szkolenia pełnomocników ds. ochrony informacji niejawnych;
- szkolenia administratorów i inspektorów sieci teleinformatycznych;
- studia podyplomowe „BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE”;
- konferencje tematyczne;
- publikacje wydawane przez ABW;
- komunikacja ze społeczeństwem.

Cele systemu:

1. uświadomienie pracownikom administracji państwowej istnienia różnorodnych zagrożeń, z którymi mogą zetknąć się w trakcie wykonywanej pracy oraz pokazanie sposobów zachowań pozwalających uniknąć sytuacji niebezpiecznych z punktu widzenia wewnętrznego bezpieczeństwa państwa;
2. stworzenie efektywnego mechanizmu szkoleń zawodowych dla osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo informacji niejawnych i sieci teleinformatycznych;

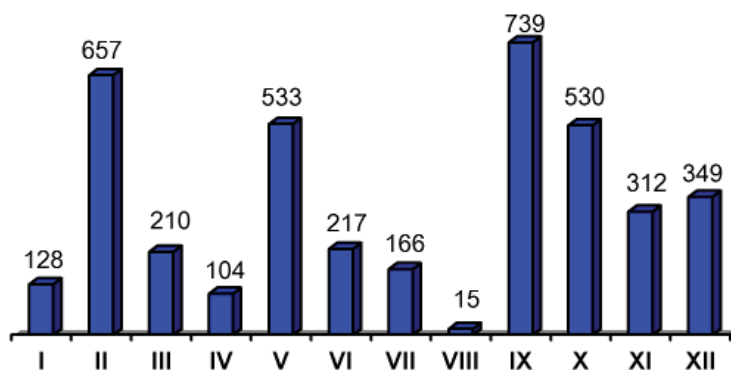
3. stworzenie forum wymiany myśli i poglądów dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego i związanej z nim problematyki, co ma się przełożyć na podniesienie skuteczności realizacji zadań przez Agencję;
4. nawiązanie współpracy ABW z innymi instytucjami w celu stałego podnoszenia kwalifikacji funkcjonariuszy Agencji oraz doskonalenia metodyki ich pracy.

1. Profilaktyka kontrwywiadowcza

Podstawowym zadaniem służb specjalnych jest zapewnienie ochrony przed działaniami wywiadowczymi obcych państw. Z doświadczeń kontrwywiadu wynika, że najlepsze procedury bezpieczeństwa okazują się nieskuteczne, jeżeli zawiedzie jeden kluczowy element – czynnik ludzki. W związku z tym w ABW funkcjonuje wyspecjalizowana komórka odpowiedzialna za realizację programu profilaktyki kontrwywiadowczej, która powstała w 2008 r., a w ubiegłym roku wykonywała swoje zadania już w pełnym zakresie.

Programem profilaktyki kontrwywiadowczej objęci są przede wszystkim urzędnicy administracji centralnej, terenowej i samorządowej, a także pracownicy spółek Skarbu Państwa dysponujący wiedzą interesującą z punktu widzenia obcych służb specjalnych. Skierowany jest on również do tych instytucji państwowych i prywatnych, których pracownicy mają dostęp do informacji niejawnych. Głównym założeniem programu jest przybliżenie zagrożeń ze strony obcych służb specjalnych oraz podstawowych zasad bezpieczeństwa w kontaktach z osobami trzecimi, w szczególności obcokrajowcami. W 2009 r. w ramach ponad 130 spotkań, przeszkolono blisko 4 tys. osób, m.in. 718 urzędników Kancelarii Prezydenta i Prezesa Rady Ministrów, 370 pracowników ministerstw, 626 kandydatów na pełnomocników ds. ochrony informacji niejawnych, 353 urzędników samorządu terytorialnego i 128 funkcjonariuszy Policji.

Dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją programu profilaktyki kontrwywiadowczej wskazują, iż spełnia on nie tylko ważną rolę w procesie przybliżania urzędnikom skali potencjalnych zagrożeń, ale wpływa również na usprawnienie wymiany informacji z urzędami państwowymi oraz na poprawę koordynacji działań z instytucjami odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo RP.

Rys. 8. Liczba osób, które uczestniczyły w programie profilaktyki kontrwywiadowczej w poszczególnych miesiącach 2009 roku.

Profilaktyka kontrwywiadowcza jako jedna z metod zwalczania aktywności obcych służb specjalnych, w tym szpiegostwa, pozwala skutecznie zapobiegać często nieodwracalnym stratom wynikającym z utraty informacji istotnych dla bezpieczeństwa i interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Profilaktyka w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu i zagrożeń cyberprzestrzeni

W ramach ochrony cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej w 2009 roku zostały uruchomione strony internetowe CERT.GOV.PL oraz SurfujBezpiecznie.pl. Ich celem jest uświadomienie społeczeństwu potencjalnych zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu oraz zapoznanie z metodami zabezpieczania się przed nimi. Nowo powstałe witryny umożliwiają polskim internautom bezpośredni kontakt i konsultacje ze specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa teleinformatycznego. Znajdują się na nich również praktyczne porady oraz zasady, których przestrzeganie zapewni użytkownikom sieci skuteczną ochronę.

3. Szkolenia dla urzędników administracji centralnej, w tym profilaktyka antykorupcyjna

Ważnym aspektem działań prewencyjnych podejmowanych przez ABW jest organizacja szkoleń dla urzędników administracji centralnej. Wiedza posiadana przez funkcjonariuszy Agencji zdobyta w trakcie wieloletniej pracy operacyjno-rozpoznawczej i dochodzeniowo-śledczej stanowi cenne źródło informacji o potencjalnych zagrożeniach, z którymi mogą mieć do czynienia pracownicy administracji państwowej podczas wykonywania obowiązków służbowych. Ponadto, uczestnicy szkoleń są również zapoznawani z funkcjonowaniem systemu bezpieczeństwa wewnętrznego kraju, jego elementami składowymi, obowiązującymi procedurami i zadaniami poszczególnych służb. W ramach szkoleń eksperci wyznaczonych jednostek organizacyjnych ABW poruszają następujące zagadnienia:

- bezpieczeństwo ekonomiczne państwa;
- prewencja antykorupcyjna;
- proliferacja broni masowego rażenia i zagrożenia rozpoznane w tym obszarze;
- funkcjonowanie systemu ochrony antyterrorystycznej RP;
- wybrane zagadnienia z działalności obcych służb specjalnych;
- bezpieczeństwo teleinformatyczne;
- przestępczość zorganizowana;
- bezpieczeństwo informacji niejawnych – zagrożenia i profilaktyka.

W 2009 r. ABW zorganizowała 26 szkoleń dotyczących tematyki bezpieczeństwa wewnętrznego przeznaczonych dla przedstawicieli administracji publicznej, w trakcie których coraz więcej uwagi poświęca się na omawianie zagadnień związanych z profilaktyką antykorupcyjną. Uczestniczyło w nich blisko 700 urzędników.

4. Szkolenia pełnomocników ds. ochrony informacji niejawnych

Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, obok Służby Kontrwywiadu Wojskowego, zalicza się do Służb Ochrony Państwa. Oznacza to, że jednym z jej obo-

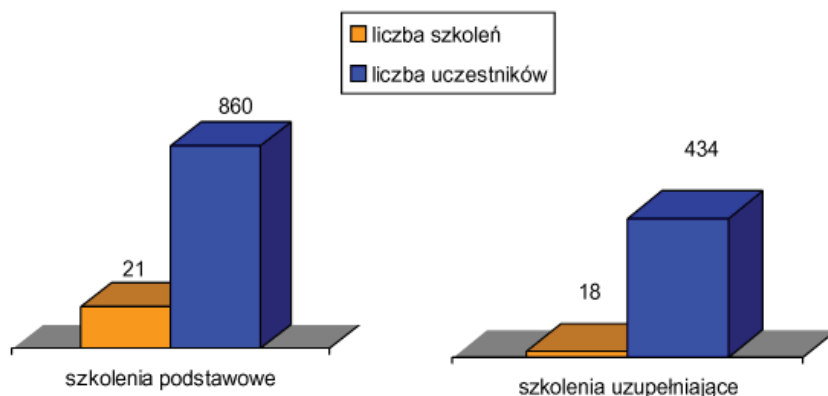
wiązków jest kontrola ochrony informacji niejawnych oraz przepisów obowiązujących w tym zakresie. ABW jest zobligowana do prowadzenia szkoleń i doradztwa w zakresie informacji niejawnych, w tym szkoleń podstawowych i uzupełniających dla pełnomocników ds. ochrony informacji niejawnych.

Szkolenia podstawowe przeznaczone są dla osób ubiegających się o funkcję pełnomocnika ochrony. Obejmują one:

- zapoznanie się z przepisami i zasadami ochrony informacji niejawnych;
- tryb postępowania w sytuacjach zagrożenia dla informacji niejawnych i zakres odpowiedzialności karnej za ich ujawnienie;
- zagadnienia związane z zagrożeniami ze strony obcych służb specjalnych;
- kwestie dotyczące prawidłowości postępowań sprawdzających prowadzonych przez pełnomocników ochrony.

W 2009 r. ABW przeprowadziła 21 szkoleń podstawowych dla pełnomocników ochrony i ich zastępców, które objęły łącznie 860 osób. Szkolenia uzupełniające przeznaczone są dla osób, które pełnią już funkcje pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych. Są one powtarzane co 5 lat. W 2009 r. zorganizowano 18 szkoleń uzupełniających, w których uczestniczyły 434 osoby.

Nowatorskim przedsięwzięciem było otwarcie na stronie internetowej ABW forum dotyczącego problematyki ochrony informacji niejawnych, na którym pełnomocnicy ochrony mogą wymieniać swoje doświadczenia oraz konsultować się z funkcjonariuszami Agencji.

Rys. 9. Szkolenia dla pełnomocników ds. ochrony informacji niejawnych przeprowadzone przez ABW w 2009 roku

5. Szkolenia administratorów i inspektorów sieci teleinformatycznych

Cyberterroryzm stanowi obecnie jedno z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego RP. Spowodowane jest to kilkoma czynnikami, m.in.:

- rosnącą liczbą użytkowników sieci internetowej, co potencjalnie może skutkować zwiększeniem ilości źródeł ataku;
- niewielkimi kosztami związanymi z jego stosowaniem;
- globalnym zasięgiem potencjalnego ataku;

- możliwością zachowania praktycznie pełnej anonimowości przez osoby bądź podmioty odpowiedzialne za atak.

Należy również zaznaczyć, że współczesne państwa – w tym Polska – w wysokim stopniu zależne są od sieci i systemów teleinformatycznych. W przypadku ich sparaliżowania może zostać zakłócone funkcjonowanie całego kraju. Przykładem tego nowego typu zagrożenia były wydarzenia w Estonii w 2007 r., gdzie w wyniku zmasowanego ataku hakerów na strony internetowe urzędów i instytucji państwowych na kilkanaście godzin sparaliżowana została ich praca. Do podobnego zdarzenia doszło również w Polsce. W maju 2009 r. został zaatakowany serwer pocztowy Urzędu Miasta w Poznaniu. Spowodowało to trzydniowe zakłócenia w funkcjonowaniu poczty elektronicznej urzędu.

Z uwagi na istnienie realnego zagrożenia ze strony cyberterroryzmu, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego postawiła sobie za cel zapewnienie poprawności i ciągłości funkcjonowania systemów i sieci teleinformatycznych wchodzących w skład krytycznej infrastruktury teleinformatycznej kraju oraz bezpieczeństwa przetwarzanych w nich informacji.

W związku z tym, ABW organizuje szkolenia dla administratorów i inspektorów sieci teleinformatycznych, w których przetwarzane są informacje niejawne. W 2009 r. w szkoleniach tych uczestniczyły 3152 osoby. Administrator sieci odpowiada za przestrzeganie zasad i wymogów bezpieczeństwa systemu oraz za jego funkcjonowanie. Natomiast rolą inspektora jest bieżąca kontrola zgodności działań systemu z dokumentacją bezpieczeństwa.

O przeszkolenie przez ABW w zakresie bezpieczeństwa teleinformatycznego mogą ubiegać się zarówno instytucje państwowe, jak i prywatne podmioty gospodarcze.

6. *Studia podyplomowe „Bezpieczeństwo Wewnętrzne”*

ABW kładzie szczególny nacisk na doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy Agencji, uwzględniając przy tym konieczność stałego poszerzania przez nich wiedzy z zakresu politologii, sfery relacji międzynarodowych mogących mieć znaczenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego RP, a także prawnych i technicznych aspektów ochrony informacji niejawnych. W tym celu 1 lipca 2008 r. ABW podpisała porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej z Wydziałem Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Stworzyło ono funkcjonariuszom ABW warunki do dalszego rozwoju zawodowego poprzez możliwość kształcenia się na studiach realizujących program nauczania w zakresie interesującym Agencję. Celem tego przedsięwzięcia jest również rozwój teoretycznej, jak i praktycznej sfery ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego kraju poprzez wymianę wzajemnych doświadczeń w tej dziedzinie.

W czerwcu 2009 r. zakończyła się I edycja studiów – specjalizacja „Bezpieczeństwo informacji” i „Terroryzm współczesny”. Naukę ukończyło 60 osób. Program merytoryczny utworzonego kierunku został opracowany przy udziale ekspertów ABW, którzy prowadzili także wybrane zajęcia. Słuchacze zapoznani zostali z różnymi aspektami bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym m.in.:

- problemami współczesnego państwa;
- instytucjami i prawem UE dotyczącym bezpieczeństwa wewnętrznego;
- prawno-konstytucyjnymi podstawami bezpieczeństwa narodowego i wewnętrznego;
- bezpieczeństwem teleinformatycznym;

- bezpieczeństwem przemysłowym;
- ochroną informacji niejawnych;
- białym wywiadem;
- rolą służb specjalnych we współczesnym państwie;
- zarządzaniem kryzysowym.

W październiku 2009 r. ruszyła druga edycja studiów.

7. Konferencje tematyczne

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego w ramach szeroko rozumianych działań profilaktycznych organizuje konferencje, na które zapraszani są reprezentanci instytucji państwowych, przedstawiciele krajowych i zagranicznych służb specjalnych oraz zewnętrzni eksperci i naukowcy. Celem tych spotkań jest omawianie istniejących zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego RP, perspektyw ich dalszego rozwoju, a także opracowanie nowych metod skutecznego ich zwalczania oraz wymiana wzajemnych doświadczeń.

W Centralnym Ośrodku Szkolenia ABW w Emowie odbyła się konferencja zatytułowana *Proliferacja broni masowego rażenia – wyzwanie dla polskiej administracji rządowej*. Jej współorganizatorem było Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W COS ABW miało również miejsce spotkanie poświęcone ochronie informacji niejawnych pt. *10 lat Ustawy o ochronie informacji niejawnych*.

Wspomnieć należy także o otwartej we wrześniu 2009 r. – w związku z 70. rocznicą wybuchu II wojny światowej – wystawie poświęconej działalności służb specjalnych II RP. Wystawę zorganizowano w gmachu Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Warszawie. Zaprezentowano tam m.in. dokumenty operacyjne Oddziału II Sztabu Głównego Wojska Polskiego dotyczące rozpracowania niemieckiego agenta oraz materiały sporządzone przez wywiadowców Armii Krajowej. Główną atrakcją stanowiła jednak unikatowa prezentacja środków pracy służb specjalnych z okresu międzywojennego. Inicjatywa ABW w zakresie szerzenia wiedzy dotyczącej służb specjalnych spotkała się z pozytywnym przyjęciem ze strony władz państwowych, w tym Marszałka Sejmu RP Bronisława Komorowskiego, który w liście do Szefa ABW z najwyższym uznaniem wypowiedział się o zorganizowanej przez Agencję wystawie upamiętniającej wkład służb specjalnych II RP w walkę o wolność i niepodległość kraju.